

Boekbesprekings/Book reviews

T. ANDREWS en J. PLOEGER. *Street and place names of Old Pretoria/Straat- en plekname van Ou-Pretoria*. J.L. van Schaik: Pretoria, 1989. Geïll. R19,75.

ISBN 0 627 01620 0.

In hierdie tweetalige publikasie is daar 'n kort en bondige Inleiding waarin die voor- en vroeë geskiedenis van Pretoria en omgewing geskets word. Ruim geskiedkundige en biografiese gegewens word egter verskaf by die verskillende lemmata, wat bydra tot die kultuur-historiese waarde van die boek. Dit gee dikwels ook 'n goeie insig in die sosiale, politieke en ekonomiese ontwikkeling van die stad en sy mense.

Die outeurs het ongetwyfeld 'n magdom historiese inligting uit die argief van die eerste skrywer by die verklaring van elke lemma ingewerk.

Dit sou nietemin die waarde van die werk aansienlik verhoog het indien verwysings na sodanige bronne ingesluit was. Daar kan ook met waardering verwys word na die dertigtal ou foto's uit dieselfde argief wat 'n historiese perspektief op die ontwikkeling van Pretoria gee en by die leser herinneringe oproep van eertydse bekende bakens, geboue, strate en persone wat met die name verband hou. Die twee kaarte op die skutblaai verskaf die ligging van plekke en strate en dien as oriëntering vir die leser wat vreemd is aan Pretoria. Die reproduksie van die eerste kaart is egter swak.

Na die Inleiding volg die plek- en straatname in alfabetiese volgorde. Van die meer bekendes wat bespreek word, is Andriesstraat, Arcadia, Beatrixstraat, Burgerspark, Meintjieskop en Queenstraat (hoofsaaklik in die sentrale dele van Pretoria asook in Arcadia, Hatfield en Sunnyside).

Uit 'n pleknaamkundige oogpunt is dit veral die herkoms en betekenis van die name wat van waarde is. Die optekening, ordening en bewaring van die magdom inligting is al 'n prestasie op sigself. Gegewens is versamel uit 'n wye verskeidenheid belangstellingsgebiede van die outeurs (byvoorbeeld geskiedenis, argeologie, geografie, stad- en streekbeplanning, politiek, ekonomie, kultuurgeskiedenis en genealogie) en bewys weer eens die interdisiplinêre aard van naamkundige navorsing. Ongelukkig lei dit soms ook tot anekdotiese verklarings en irrelevante inligting.

Die vertaling van die Afrikaanse teks laat plek-plek veel te wense oor, veral by die Inleiding. Bowendien is enkele kruisverwysings vaag, terwyl ander weggeval het (vgl. p. 72).

Soos in die voorwoord aangetoon, is die boek bedoel as 'n populêr-wetenskaplike gids vir Pretorianers en ander belangstellendes in geskiedkundige en naamkundige gegewens rondom die ou Pretoria. As sodanig kan dit nie as 'n wetenskaplike naslaanwerk beoordeel word nie. Tog is dit jammer dat — buiten die enkele bronne wat in die Inleiding genoem word — daar nie 'n lys van geraadpleegde bronne opgeneem is nie. Die publikasie laat dus steeds die ruimte vir 'n omvattende wetenskaplike naslaanwerk oor die plek- en straatname van Pretoria wat in die kader van Anna Smith se *Johannesburg street names* (Juta, Kaapstad: 1971) sou val.

Voorafgaande opmerkings verminder egter nie die intrinsieke waarde van die boek nie: dit lees maklik en vir die leek en belangstellende besoeker aan Pretoria is dit wel 'n handige en onderhoudende inligtingsbron oor die histories belangrike plekke, strate en personalia van dié stad.

L.A. MÖLLER

Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing